

**ÁLTALÁNOS MUNKA-, KÖRNYEZET-, TŰZ-, KATASZTRÓFA- és
POLGÁRI VÉDELMI ISMERETEK**

OKTATÁSI ANYAG

ELSŐ ÉVES HALLGATÓK SZÁMÁRA

Összeállította: Gazdasági és Műszaki Főigazgatóság
Üzemeltetési Osztály
Munka- és Környezetvédelmi Csoport
Tűzvédelmi Csoport

Budapest, 2013. május 15.

MUNKAVÉDELEM

Bevezetés	A Munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Mvt) 52. § (1) pontja alapján az iskolarendszerű oktatás, nevelés keretében a tanulókat és a hallgatókat meg kell ismertetni a biztonságos életvitel, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés alapvető szabályaival. A Mvt 55. § (1) d) pontja szerint az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.
A hallgatók oktatását	a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Munkavédelmi Szabályzata (továbbiakban: MvSz) írja elő
Az MvSz előírása a hallgatók oktatására:	4.6.4. Hallgatók oktatása: <ul style="list-style-type: none"> – Az elsőéves hallgatók munkavédelmi oktatását kari szinten, a beiratkozáskor kell megtartani. A hallgatók a munkavédelmi oktatás anyagát CD-n is megkapják. A munkavédelmi oktatás anyagát a Munka-, és Környezetvédelmi Csoport készíti el. – A hallgatók tantárgyi munkavédelmi oktatásának rendjét a tantervben kell előírni. – A hallgatók részére a tantervben előírt oktatáson kívül, a gyakorlati foglalkozások féléves programjának megkezdése előtt munkavédelmi oktatást kell tartani. Az oktatás megtartásáért a gyakorlatvezető felel, megtörténtét a hallgató aláírásával igazolja. Ennek hiányában a hallgató a gyakorlati képzést nem kezdheti meg. – A hallgatók gyakorlati foglalkozását megelőző oktatásának ki kell terjednie a munkahely (laboratórium, műhely stb.) munkavédelmi követelményeire, valamint a munkavédelmi eszközök elhelyezésére és kezelésére, továbbá az alapvető elsősegély-nyújtási ismeretekre. – Tanulmányi kirándulás, üzemlátogatás alkalmával a vezető oktató köteles gondoskodni arról, hogy a hallgatók részére a fogadó fél ismertesse a munkahelyi magatartási szabályokat.
Az 1993. évi XCIII. törvény, amely a munkavédelemről szól, foglalt elv	Magyarországon munkát végzőknek joguk van a biztonságos és egészséges munkafeltételekhez.
A munkavédelem fogalma:	a szervezett munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelmények, továbbá e törvény céljának megvalósítására szolgáló törvénykezési, szervezési, intézményi előírások rendszere, valamint mindezek végrehajtása.
A munkavédelem két fő területe:	1. <u>munkabiztonság</u> : feladata a munkabalesetek megelőzése és elhárítása különböző műszaki megoldásokkal, 2. <u>munka-egészségügy</u> : a foglalkozás-egészségügy és a munka-higiéné szakterületeit foglalja magában. Feladata, hogy a foglalkozási megbetegedések megelőzésre kerüljenek.
A munkavédelem ellenőrző szerve:	Budapest Fővárosi Kormányhivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szervének Munkavédelmi Felügyelősége
Baleset:	az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.
Munkabaleset:	az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló közrehatásának mértékétől függetlenül. A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállaló a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.
Munkavállaló:	a szervezett munkavégzés keretében munkát végző személy
Munkáltató:	a munkavállalót szervezett munkavégzés keretében foglalkoztató.

Szervezett munkavégzés:	A munkaviszonyban a közfoglalkoztatási, közszolgálati, a közalkalmazotti jogviszonyban, a bíró szolgálati viszonyában, az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyában, az ügyészségi szolgálati viszonyban, szövetkezeti tagság esetén a munkaviszony jellegű jogviszonyban, a szakképző iskolákban a tanulói jogviszony keretében a szakmai képzési követelmények teljesülése során, továbbá a tanuló szerződés alapján, a hallgatói jogviszonyban a gyakorlati képzés során, a büntetés-végrehajtási jogviszonyban (előzetes letartóztatásban, elítéltként), a közigazgatási határozat, a szabálysértési határozat alapján a Magyar Honvédségnél, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatnál, a rendvédelmi szerveknél, az önkormányzati tűzoltóságoknál szolgálati jogviszonyban végzett munka, valamint a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvényszerinti közérdekű önkéntes tevékenység, és a munkáltató által szervezett társadalmi munka.
Mit kell tenni, a hallgatónak, ha a gyakorlati oktatás során baleset éri?	A balesetet a sérültnek, vagy a sérülést észlelőnek azonnal jelenteni kell a gyakorlatot vezetőnek. A baleset milyenségétől függően elsősegélyben kell részesíteni a sérültet és/vagy mentőt kell hívni. Mentőt hívni a diszpécseren (44-44 telefon) keresztül lehet.
Mit kell tenni, ha nem gyakorlati oktatás során történik a baleset a hallgatóval?	Ebben az esetben, a sérült hallgató és/vagy a sérülést észlelő haladéktalanul jelentse a balesetet a munkavédelmi csoportnak a 15-56-os telefonra, vagy a diszpécsernek a 44-44-es telefonra. A munkavédelmi csoport a bejelentett balesetet kivizsgálja és ennek megfelelően a szükséges intézkedéseket meghozza.
Hol van elsősegély-nyújtóhely?	<ul style="list-style-type: none"> - valamennyi épületben - ahol porta van - a portán - minden laboratóriumban - a „T” épület orvosi rendelőjében - minden olyan helyen, ahol tábla jelzi
Kinek a feladata elsősegélyben részesíteni a sérültet?	Az elsősegély-nyújtás állampolgári feladat. Mindenki a legjobb tudásának megfelelő segítséget adja meg a sérültnek. Abban az esetben, ha valaki nem tudja, mit tegyen, hívjon segítséget.
Mit tegyen a hallgató, ha valamilyen rendkívüli, baleset bekövetkezését elősegítő eseményt, eszközt lát?	Jelentse a Munkavédelmi csoportnak (tel:15-56) vagy a diszpécsernek (tel: 44-44).
Közlekedés:	<ul style="list-style-type: none"> - a KRESZ szabályait kell betartani - az egyetem területén, az épületekben tilos görkorcsolyával és gördeszkával közlekedni - a kerékpárokat és a motorokat a kijelölt örzőkben kell elhelyezni, az épületekbe bevinni tilos - a közlekedő utakat leszűkíteni nem lehet - a közlekedő utakon szétfolyt, összetört anyagokat a szennyeződést okozónak fel kell takarítani.
Dohányzás	Az 1999. évi XLII. törvény – a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól – szabályozza. 2012. január 1-től épületeken belül a dohányzás tilos, épületen kívül a bejárattól számított 5 m-en túl kijelölt dohányzóhelyen lehetséges. Az egyetem területén dohányozni a kijelölt, táblával ellátott dohányzóhelyeken lehet.

KÖRNYEZETVÉDELEM

<p>Szükségessége</p>	<p>A környezet védelme, az élővilág és az ember egészségének megőrzése érdekében, minden állampolgár alapvető kötelessége. Csak így tudjuk elérni az emberi tevékenység és a természet közötti harmóniát, amelynek elmulasztása a jelen generációk életminőségét és a jövő generációk létét veszélyezteti.</p>
<p>Törvényi háttér</p>	<p>A környezet védelmét jogszabályok írják elő. Alaptörvény: az 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól. A levegő, a víz, a föld védelmét, a hulladékgazdálkodást stb. további törvények és rendeletek szabályozzák.</p> <p>Az Egyetemen a teendőket a BME Környezetvédelmi Szabályzata írja elő.</p>
<p>Tevékenységek az Egyetemen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A hulladék oldószerek gyűjtése és ártalmatlanításra történő átadása. - Lejárt vegyszerek, veszélyes hulladékok gyűjtése. - Hulladék kenőolaj gyűjtése. - Kimerült szárazelemek gyűjtése. - Szelektív papírgyűjtés. - Üdítős fémdobozok zsugorítása. - Használt sütőolaj gyűjtés az éttermekben. - Zsírfogók a konyhák mellett a csatornába kerülő szennyvíz tisztítására. - Szemétgyűjtők az egyetem kertjében, intenzív parkgondozás környezetünk kultúráltsága érdekében. - Nyitott és zárt kerékpártárolók az egyetem kertjében. - Dohányozni csak a kijelölt dohányzóhelyeken lehet.
<p>Feladatok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A laboratóriumokban, műhelyekben a munka során keletkező hulladék oldószert a kijelölt gyűjtőedénybe kell tölteni. Veszélyes szennyezőanyag nem kerülhet csapadékvíz és szennyvíz csatornába. - A hulladék kenőanyag elszállíttatása. - Hulladék vegyszereket, fa- és fémhulladékot csak a kijelölt helyre szabad elhelyezni! - A kollégiumokban próbálkozások vannak a szelektív hulladékgyűjtés bevezetésére. Ahol ez már lehetséges, a papírt, a műanyagot és üveget a szelektív gyűjtőhelyre kell tenni! - Szárazelem gyűjtőtartályok találhatóak a kollégiumokban, a Goldmann menzán, a "K", "Z", "J", "R", "E", "V₁", "CH", „Q” és Informatika épületekben. - Vigyázzunk az épületek és a közterületek tisztaságára! - Ne szemeteljünk! - Törekedni kell az ember és a környezet harmonikus kapcsolatának kialakítására és fenntartására (elővigyázatosság – megelőzés – helyreállítás).

TŰZVÉDELEM

<p>Bevezetés</p>	<p>Az 1996. évi XXXI. számú, - a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló - törvény 22. § (1) előírása tartalmazza, hogy a felsőoktatási intézményekben a tanulmányi követelményekbe építve, továbbá a szaktanfolyamokon, továbbképzéseken oktatni kell az általános és az egyes szakanyagokhoz kapcsolódó tűzvédelmi ismereteket. Az oktatásról a nevelési-oktatási intézmény és az oktatást végző szerv köteles gondoskodni.</p> <p>A Tűzvédelmi Szabályzat készítéséről szóló módosított 30/1996 (XII.6.) BM számú rendelet 2. §</p> <p>(2) A Tűzvédelmi Szabályzatban foglaltakat a munkáltató a munkavállalókkal köteles ismertetni. Az oktatás megtörténtét oktatási naplóban kell rögzíteni, és azt az érintettek aláírásával igazolni.</p> <p>(3) A munkáltatónak gondoskodnia kell arról, hogy a gazdálkodó szervezettel kapcsolatba kerülők, külső munkavállalók, szállóvendégek stb. - a rájuk vonatkozó mértékben - a Tűzvédelmi Szabályzat tartalmát megismerjék.</p>
<p>A hallgatók oktatása</p>	<p>A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Tűzvédelmi Szabályzat (továbbiakban: BME TSz) 2.6 pontja írja elő.</p>
<p>A BME TSz előírása az oktatására:</p>	<p>A hallgatók tűzvédelmi felkészítésének célja és kapcsolódó feladataik.</p> <p>A hallgatók életének, testi épségének megóvása, az egyetemi és a hivatásos tűzvédelmi szervezetekkel az együttműködés javítása, valamint az Egyetem ingó és ingatlan vagyonának hatékony védelme. A hallgatók és az oktatók felkészítéséhez a Tűzvédelmi Csoport segítséget ad.</p> <p>Az Egyetemhez kapcsolódó tűzvédelmi feladatok:</p> <p>a.) A hallgatók tűzvédelmi felkészítése alapjainak megjelenítése a tantervekben. A hallgatók évenkénti egy alkalommal történő tűzvédelmi oktatása a Karok feladata.</p> <p>b.) A tanulmányi követelményekbe építve, továbbá a továbbképzéseken az általános és az egyes szakanyagokhoz kapcsolódó tűzvédelmi ismeretek oktatása. Az oktatásról az oktatási szervezeti egység vezetője és a Tűzvédelmi Csoport együttesen köteles gondoskodni.</p> <p>c.) Az egyetemi kollégiumokban lakó hallgatókra vonatkozó tűzvédelmi szabályrendszer megismertetése és betartatása.</p> <p>d.) Tájékoztatás az Egyetemi kommunikációs és információs rendszerhez illeszkedő riasztási-értesítési és ügyeleti szolgálat működésének feltételeiről.</p> <p>e.) A hallgatók tűzmelegelőzési ismereteinek folyamatos gyarapítása.</p> <p>f.) A tüzesetek elleni védekezéshez és annak felszámolásához szükséges feltételek és ismeretek biztosítása.</p> <p>A hallgatók tűzvédelmi feladatai:</p> <p>a.) Évente egy alkalommal részt kell vennie a megelőző tűzvédelmi oktatáson és az ott elhangzottak elsajátítását aláírásával kell elismerni.</p> <p>b.) A potenciálisan tűz- és robbanás veszélyes területeken, pl.: laboratóriumi gyakorlaton résztvevő hallgatónak, az általános tűzvédelmi ismeretek elsajátításán túlmenően, részt kell vennie a laboratóriumokra vonatkozó megelőző tűzvédelmi szabályokra, az ott készenlétben lévő tűzoltó eszközök és felszerelések kezelésére felkészítő foglalkozáson is.</p> <p>c.) Köteles az általa észlelt tüzesetet a tűzoltóságra, vagy a diszpécsernek jelezni, a veszélyeztetett területen tartózkodókat riasztani és testi épségének veszélyeztetése nélkül, megkísérelni a tűz oltását.</p> <p>d.) Óvja a tűzvédelmi eszközök, készülékek, berendezések működőképességét és rendeltetéstől eltérő célra azokat ne használja. A hallgató az általa szándékosan okozott kár megtérítésére kötelezhető. Súlyosabb esetben ellene fegyelmi, szabálysértési, vagy büntetőeljárás kezdeményezhető a Hallgatói Fegyelmi és Kártérítési Szabályzat szerint.</p> <p>e.) A tűzriadó gyakorlatok során, vagy veszély helyzet észlelésekor a veszélyeztetett területet késedelem nélkül el kell hagynia.</p>

Az Alaptörvényben foglalt elv	A Magyarország területén munkát végzőknek joguk van a biztonságos munkafeltételekhez.
A tűzvédelemben használatos fogalmak:	<p><u>tűzeset</u>: égési folyamat, amely veszélyt jelent az életre, a testi épségre vagy az anyagi javakra, illetve azokban károsodást okoz</p> <p><u>tűz elleni védekezés, tűzvédelem</u>: a tűzesetek megelőzése, a tűzoltási feladatok ellátása, a tűzvizsgálat, valamint ezek feltételeinek biztosítása</p> <p><u>tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvány</u>: irat, amely igazolja, hogy az építési anyag, szerkezet, építési mód, tűz- vagy robbanásveszélyes anyag – a robbanó- és a robbantóanyag kivételével -, készülék, gép, berendezés, technológia, tűzoltó technikai eszköz és oltóanyag megfelel a jogszabályokban, szabványokban meghatározott tűzvédelmi követelményeknek.</p>
A tűzvédelem három fő területe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. tűzmegelőzés 2. tűzoltás 3. tűzvizsgálat
A tűzvédelem ellenőrző szervei:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 2. Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Dél-Budai Katasztrófavédelmi Kirendeltség
Tűzmegelőzés:	A tüzek keletkezésének megelőzésére, továbbterjedésének megakadályozására, illetőleg a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítására vonatkozó, a létesítés és a használat során megtartandó tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, hatósági előírások rendszere és az azok érvényesítésére irányuló tevékenység.
Tűzeset:	Égési folyamat, amely veszélyt jelent az életre, a testi épségre vagy az anyagi javakra, illetve azokban károsodást okoz.
Tűzoltási feladat	A veszélyeztetett személyek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, az anyagi javak védelme, a tűz eloltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele, továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítása.
Tűzvizsgálat	A tűzoltóságnak azon szakmai tevékenysége, amely a tűz keletkezési idejének, helyének és okának felderítésére irányul.
Műszaki mentés	Természeti csapás, baleset, káreset, rendellenes technológiai folyamat, műszaki meghibásodás, veszélyes anyag szabadba jutása vagy egyéb cselekmény által előidézett veszélyhelyzet során az emberélet, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében a tűzoltóság részéről – a rendelkezésére álló, illetőleg az általa igénybe vett eszközökkel – végzett elsődleges beavatkozási tevékenység.
Munkavállaló:	A szervezett munkavégzés keretében munkát végző személy.
Munkáltató:	A munkavállalót szervezett munkavégzés keretében foglalkoztató.
Hallgató:	A hallgatói jogviszony az első beiratkozással jön létre és az elbocsátásnak, az intézményből való kizárás kimondásának, a hallgatói névsorból való törlésnek, illetve a tanterv utolsó fél-évének sikeres befejezését követő első szakmai záróvizsga időszak utolsó napjáig tart.
Szervezett munkavégzés:	A hallgatói jogviszonyban a gyakorlati képzés során végzett munka.
Mit kell tenni, a hallgatónak, ha a gyakorlati oktatás során tűzesetet, vagy tűzveszélyt észlel?	Veszély esetén, azt a gyakorlatot vezetőnek azonnal jelezni kell, majd a diszpécseren (telefon 44-44) keresztül lehet segítséget hívni. Ha a közelben tűzjelző van, akkor a kézi jelzés adójának betörésével jelezzen. A tűzvédelmi csoport a bejelentett káresetet kivizsgálja és ennek megfelelően a szükséges intézkedéseket megteszi.
Mit kell tenni a hallgatónak, ha nem a gyakorlati oktatás során észlel tűzesetet, vagy a tűzveszélyt?	Ebben az esetben, az észlelő haladéktalanul jelentse a tűzesetet diszpécsereknek a 44-44-es telefonra. Ha a közelben tűzjelző van, akkor a kézi jelzés adójának betörésével jelezzen. A tűzoltóságot közvetlenül a 105-es telefonon, vagy a 112 hívószámon lehet elérni. A tűzvédelmi csoport a bejelentett káresetet kivizsgálja és ennek megfelelően a szükséges intézkedéseket megteszi.

Hol van hordozható tűzoltó készülék?	Valamennyi épületben – ahol porta van – a portán, - minden laboratóriumban, - minden olyan helyen, ahol tábla, vagy felirat jelzi, - a folyosókon.
Kinek a feladata a tűzoltás?	Elsődlegesen a tűzoltóság feladata. A tűzoltás rendkívül veszélyes feladat. Az Egyetemen nincs tűzoltáshoz szükséges védelmi felszerelése senkinek. Lehet azonban olyan esemény, ahol a testi épségünk veszélyeztetése nélkül segíteni tudunk első beavatkozóként. Abban az esetben, ha valaki nem tudja, mit tegyen, hívjon segítséget. Jelezze a tüzet a tűzoltók számára, a diszpécser felé, vegyen részt aktívan a személyek kimentésében, és ha lehet kezdjen el oltani. A hallgatónak nem kötelessége az oltás, ha azzal önmagát veszélynek teszi ki.
Mit tegyen a hallgató, ha valamilyen rendkívüli eseményt lát?	Jelentse az eseményt a gyakorlatvezetőnek, oktatónak, ha nem oktatási időben történik az észlelés a Diszpécsernek (tel: 44-44), vagy a Tűzvédelmi Csoportnak (tel: 11-05) Közvetlenül a Tűzoltóságot a 105, vagy 112 telefonszámon lehet elérni.
Dohányzás	A 28/2011. (IX. 6.) BM rendelettel hatályba lépett Országos Tűzvédelmi Szabályzat XXXII. fejezet 221. bekezdés tartalmazza a dohányzás szabályait: 570. § (1) Égő dohányterméket, gyufát és egyéb gyújtóforrást tilos olyan helyre tenni, illetve ott eldobni, ahol az, tüzet vagy robbanást okozhat. (2) Dohányozni nem szabad az "A"- "C" tűzveszélyességi osztályba tartozó veszélyességi övezetben, szabadterén, helyiségben, továbbá ott, ahol az, tüzet vagy robbanást okozhat. A dohányzási tilalmat nemzeti szabványban meghatározott táblával, illetőleg piktogrammal kell jelölni. (3) Az "A" és "B" tűzveszélyességi osztályba tartozó helyiségbe, építménybe, szabadterbe gyújtóeszközt, gyújtóforrást bevinni csak az alkalmoszerű tűzveszélyes tevékenységre jogosító, írásban meghatározott feltételek alapján szabad. Az egyetem területén dohányozni a kijelölt, táblával ellátott dohányzóhelyeken lehet.

KATASZTRÓFA- és POLGÁRI VÉDELEM

Bevezetés	<p>A kisebb-, nagyobb közösségeknek, a társadalmaknak – kialakulásuktól fogva – elemi érdekük, hogy megvédjék tagjaik életét, egészségét és mindannyiunk vagyoni értékeit. A védendő értékeket fenyegető veszélyek mind megjelenési módjukban, mind hatásmechanizmusuk tekintetében nagyon különbözők lehetnek. Egyesek előre jelezhetők (pl. árvizek, háború, szövetségi kötelezettségből adódó feladatok), mások váratlanul hatnak (pl. ipari szerencsétlenség, meteorit becsapódás, földrengés), vannak, amelyek csak keletkezésük helyén hatnak (pl. házomlás, jégeső), míg mások tovább terjedve egyre nagyobb területeket veszélyeztetnek (pl. sugárzó, vagy vegyi anyag, veszélyes biológiai anyag elszabadulása).</p> <p>A bekövetkezés megelőzése, a károsító hatások elleni védekezés és az okozott károk felszámolása, a helyreállítás differenciált szakmai felkészültséget, különböző létszámú szervezeteket és változó minőségű és mennyiségű anyagi-, technikai eszközök igénybevételét, alkalmazását igényli. Mindezek figyelembevételével a társadalmak, így a Magyar Köztársaság is, létrehozta és fenntartotta a veszélyeztető hatások elleni védelemre rendelt szerveket (honvédség, rendőrség, mentők, tűzoltóság, polgári védelmi szervek, egészségügyi intézmények stb.).</p> <p>Az emberek életének, egészségének anyagi értékeinek, a lakosság alapvető ellátásának, a természeti környezetnek, a természeti értékeknek a veszélyeztetése vagy károsítása bekövetkezhet olyan módon, vagy mértékben, hogy a kár megelőzése, elhárítása, vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, kapacitását és különleges intézkedések bevezetését (pl. rendkívüli jogrend), szélesebb társadalmi (emberi, anyagi) erőforrások bevonását és szigorúan összehangolt együttműködést, illetve nemzetközi segítség igénybevételét teszi szükségessé. A társadalom, az ország védelmi rendszere akkor igazán hatékony, ha mind szélesebb alapokon nyugszik, azaz a társadalom minden tagjának differenciáltan, de fel kell készülnie védelmi feladatára és amennyiben szükséges, abban – szellemi, fizikai vagy anyagi adottságai, lehetősége szerint – részt kell vennie.</p> <p>A veszélyeztetés mértéke, az okozott kár nagysága lehet olyan, hogy azzal szemben csak a teljes közösségi, az egész nemzeti összefogás lehet sikeres. Ezért is mondja ki a honvédelmi-, a polgári védelmi- és a katasztrófavédelmi törvény is, hogy a honvédelem, illetve a katasztrófavédelem nemzeti ügy.</p> <p>A részvétel módját és mikéntjét az alapvető védelmi jellegű törvények (honvédelmi-, polgári védelmi-, katasztrófavédelmi törvény) és végrehajtási rendeleteik (kormány- és miniszteri rendeletek) szabályozzák. A jogszabályok a társadalom tagjainak és anyagi eszközeinek bevonását a védelmi feladatokba, elsősorban az Alaptörvényben rögzített ún. minősített időszakokra, másrészt az ezeknél kisebb veszélyt jelentő esetekre figyelemmel szabályozzák, és egyrészt személyes részvételt előíró, ún. személyes honvédelmi kötelezettségeket, másrészt – kortól, nemtől és állampolgárságtól független vagyoni (anyagi-, gazdasági-,) szolgáltatási kötelezettségeket határoznak meg.</p>
------------------	--

<p>Általános jogok és kötelezettségek</p>	<p>Az adott közösség minden tagjának vagy, ahogy a katasztrófavédelmi törvény fogalmaz „Minden állampolgárnak, illetve személynek JOGA van arra, hogy megismerje a környezetében lévő katasztrófaveszélyt, elsajátítsa az irányadó védekezési szabályokat, továbbá JOGA és KÖTELEZETTSÉGE, hogy közreműködjön a katasztrófavédelemben.</p>
<p>A jogokkal való élés biztosítása</p>	<p>a) A településeken, a polgármester (a fővárosban a főpolgármester) gondoskodik az illetékességi területen élő vagy tartózkodó személyek részére, a katasztrófaveszélyekről szóló, a magatartási szabályokat is tartalmazó tájékoztatásról.</p> <p>A lakosságot tájékoztató kiadványok kibocsátásával, a helyi sajtóban (pl. az önkormányzat lapjában, a megyei vagy régiós lapokban) megjelenő tájékoztató közlemények megjelentetésével, lakossági fórumok szervezésével, katasztrófavédelmi bemutató gyakorlatok, kiállítások, szervezésével kell a polgári védelmi feladatokra felkészíteni.</p> <p>A felkészítés informálja az érintetteket:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az adott településen, területen található ipari, természeti veszélyforrásokról; - az ipari mennyiségben előforduló veszélyes anyagokról és azok veszélyességi jellemzőiről, élettani hatásairól; - a megelőzés és a katasztrófák elleni védekezés szabályairól; - a riasztási jelzésekről; - a követendő magatartási szabályokról; - az esetleges kitelepítés szabályairól; - a mentésben résztvevő szervek felsorolásával azok címéről és telefonszámáról. <p>b) A fentiekén túlmenően az ún. veszélyes üzemekről, amelyekben a veszélyes anyagok mennyisége egy meghatározott küszöbértéket elér, a lakosság további tájékoztatást kap.</p> <p>A veszélyes üzem üzemeltetője ún. biztonsági jelentése kivonatában – közérthető kifejezésekkel – tájékoztatja a lakosságot a súlyos baleset megelőzésével és hatásai elleni védekezéssel kapcsolatban kialakított fő célkitűzéseiről, valamint az egészség és a környezet magas fokú védelmét biztosító üzemi szervezeti- és eszközrendszeréről. Ezirányú feladatait belső védelmi tervben rögzíti.</p> <p>A polgármester – számolva azzal, hogy a veszélyes üzem veszélyeztető hatása esetleg a települést is érheti – a biztonsági jelentés alapján külső védelmi tervet készít, amelynek koncepciója tartalmazza a lakosság védelme érdekében alkalmazandó védelmi módszerek és intézkedések elgondolását.</p> <p>A biztonsági jelentésről és a külső védelmi terv koncepciójáról hirdetményt tesz közzé, és ezt követően 21 napig mindkettőt a lakosság részére megtekinthetővé teszi – a polgármesteri hivatalban – és azokhoz a lakosság észrevételeket tehet. Az így beérkezett és összegyűjtött észrevételeket a polgármester megküldi az elbíráló hatóságnak (Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság), amely az elbírálás során a beküldött lakossági észrevételeket figyelembe veszi.</p>
<p>Katasztrófaveszély:</p>	<p>olyan folyamat vagy állapot, amelynek következményeként okszerűen lehet számolni a katasztrófa bekövetkezésének valószínűségével, és amely ezáltal veszélyezteti az emberi egészséget, a környezetet, az élet- és vagyonbiztonságot.</p>

Katasztrófa:	A veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot, vagy helyzet, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeit, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli.
Veszélyhelyzet:	<p>A veszélyhelyzet az Alaptörvény 53. Cikkében meghatározott olyan helyzet, amelyet különösen a következő események válhatnak ki:</p> <p><i>a) elemi csapások, természeti eredetű veszélyek, különösen:</i></p> <p><i>aa) árvízvédekezés során, ha az előrejelzések szerint az áradó víz az addig észlelt legmagasabb vízállást megközelíti és további jelentős áradás várható, vagy elháríthatatlan jégtorlasz keletkezett, vagy töltésszakadás veszélye fenyeget,</i></p> <p><i>ab) belvízvédekezés során, ha a belvíz lakott területeket, ipartelepeket, fő közlekedési utakat, vasutakat veszélyeztet és a veszélyeztetés olyan mértékű, hogy a kár megelőzése, az újabb elöntések elhárítása meghaladja az erre rendelt szervezetek védekezési lehetőségeit,</i></p> <p><i>ac) több napon keresztül tartó kiterjedő, folyamatos, intenzív, megmaradó hóesés vagy hófúvás,</i></p> <p><i>ad) más szélsőséges időjárás következtében az emberek életét, anyagi javait a lakosság alapvető ellátását veszélyeztető helyzet következik be,</i></p> <p><i>ae) földtani veszélyforrások,</i></p> <p><i>b) ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszélyek, különösen:</i></p> <p><i>ba) a veszélyes anyagokkal és hulladékokkal történő tevékenység során a szabadba kerülő anyag az emberi életet, egészséget, továbbá a környezetet tömeges méretekben és súlyosan veszélyezteti,</i></p> <p><i>bb) nem tervezett radioaktív kiszóródás és egyéb sugárterhelés, amely a biztonságot kedvezőtlenül befolyásolja és a lakosság nem tervezett sugárterhelését idézi elő.</i></p> <p><i>c) egyéb eredetű veszélyek, különösen:</i></p> <p><i>ca) tömeges megbetegedést okozó humánjárvány vagy járványveszély, valamint állatjárvány,</i></p> <p><i>cb) ivóvíz célú vízkivétellel érintett felszíni és felszín alatti vizek haváriaszerű szennyezése,</i></p> <p><i>cc) bármely okból létrejövő olyan mértékű légszennyezettség, amely a külön jogszabályban meghatározott riasztási küszöbértéket meghaladja,</i></p> <p><i>cd) a kritikus infrastruktúrák olyan mértékű működési zavara, melynek következtében a lakosság alapvető ellátása több napon keresztül, vagy több megyét érintően akadályozott.</i></p>

<p>Általános jelzési és közreműködési kötelezettség</p>	<p>a) Aki a katasztrófát vagy katasztrófaveszélyt észleli, vagy arról tudomást szerez, haladéktalanul köteles azt bejelenteni a katasztrófavédelem hivatalos szerveinek (Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság; Katasztrófavédelmi Kirendeltségek), illetve az állami tűzoltóságnak és a polgármesteri hivatalnak.</p> <p>b) A természetes személyek és szervezetek a védekezés irányításáért felelős vezető (pl. főpolgármester, megyei közgyűlés elnöke, polgármester, tűzoltóparancsnok stb.) felszólítására kötelesek a védekezést elősegíteni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adat és egyéb információk közlésével, - közvetlen részvétellel, - védekezés céljára alkalmas ingó és ingatlan dolog, rendelkezésre bocsátásával, igénybe-vételének tűrésével. <p>A felsorolt kötelezettségek teljesítése csak akkor tagadható meg, ha a kötelezettség teljesítésével a felszólított önmaga vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét közvetlen és súlyos veszélynek tenné ki.</p>
<p>Honvédelmi kötelezettségek</p>	<p>A kötelezettségek minden állampolgárra, a közösség minden tagjára egyformán vonatkoznak, függetlenül korától, nemétől, családi állapotától, fizikai állapotától, általános felkészültségétől.</p> <p>A közösség, az ország békés, nyugodt életét, rendes működését azonban nagyon különböző, külső (háború, árvíz stb.) vagy belső (forradalom, terror, ipari baleset stb.) eredetű természeti vagy technikai jellegű hatások veszélyeztethetik. Ezen károsító hatásokkal szemben csak megfelelően felkészített, felszerelt és jól együttműködő, egységesen vezetett védelmi szervezetek lehetnek sikeresek, melyek kiegészítik a „hivatásos” védelmi szervezetek kapacitását.</p> <p>A „civil” állampolgárok bevonása a védelmi feladatokba csak a legszükségesebb esetben és mértékkel, az egyéni és közösségi érdekek, képességek figyelembe vételével történik.</p> <p>Az állampolgárok a nemzeti és szövetségi védelmi feladatok végrehajtása érdekében általános honvédelmi kötelezettségeként SZEMÉLYES SZOLGÁLAT és VAGYONI SZOLGÁLTATÁS teljesítésére kötelezhetők.</p>
<p>Személyes honvédelmi (szolgálati) kötelezettségek</p>	<p>Az ezekben való személyes részvételi kötelezettséget a törvények a fenyegető események súlyosságát is figyelembe véve szabályozzák. Az ország életében a legnagyobb katasztrófa a háború, de a kisebb területek, veszélyeztető természeti vagy civilizációs katasztrófák elleni védekezés is szükségessé teheti a „kiegészítő kapacitások” bevonását, az érintett közösség több tagjának bevonását a feladatok végrehajtásába. Mindezek alapján, amennyiben az állampolgárt egyidejűleg több személyes honvédelmi kötelezettség terheli, az alábbi fontossági sorrendben kell teljesítenie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hadkötelezettség, 2. polgári védelmi kötelezettség, 3. honvédelmi munkakötelezettség.
<p>Hadkötelezettség</p>	<p>A hivatásos és szerződéses honvédségre való áttérés lehetővé tette, hogy 2005. január 1-től kezdve béke idején megszűnt a sorkatonai szolgálat. Számítani kell azonban az ország számára két – a legnagyobb megpróbáltatást jelentő – időszakkal, amelyekben a védelmi feladatok csak az általános hadkötelezettség bevezetésével teljesíthetők. Ez a két időszak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a megelőző védelmi helyzet, amely bekövetkezhet <ul style="list-style-type: none"> - külső fegyveres támadás veszélye, vagy - szövetségi kötelezettség teljesítése esetén.

	<p>2. a rendkívüli állapot, ami bekövetkezhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hadiállapotban: amikor az ország függetlenségét és területi épségét idegen, külső hatalom erőszakos fellépése veszélyezteti, vagy - háborús veszély esetén: feszült nemzetközi helyzetben, amikor az idegen, külső hatalom fegyveres támadásának közvetlen a veszélye.
Országgyűlés feladata	<p>Mindkét minősített időszakot kihirdeti, a lakosság tudomására hozza a hírközlő szervek, rádió-, televízió állomások, sajtótermékek, falragaszok stb. útján.</p> <p>A rendkívüli állapot kihirdetése az általános hadkötelezettség azonnali bevezetését is jelenti, a megelőző védelmi helyzet kihirdetése még nem, ez esetben arról az Országgyűlés külön dönt.</p>
Ki hadköteles?	<p>Az általános hadkötelezettség alapján, rendkívüli állapot idején és az Országgyűlés külön döntése alapján, megelőző védelmi helyzetben a Magyarország területén lakóhellyel rendelkező, minden nagykorú, magyar állampolgárságú férfi hadköteles. A hadkötelezettség a 18. év betöltésekor kezdődik, és annak az évnek a december 31. napjáig áll fenn, amelyben a hadköteles a 40. évet betölti.</p> <p>Nem hadköteles az a személy, aki 2005. január 1-jét megelőzően, vagy azt követően polgári szolgálat teljesítésére kapott engedélyt.</p>
A hadkötelezettség magában foglalja a	<p>a) tájékoztatási-, b) bejelentési-, c) megjelenési- és d) szolgálati kötelezettséget.</p>

Tájékoztatási kötelezettség	<p>A megelőző védelmi helyzet idején és rendkívüli állapotban a hadköteles a személyével kapcsolatban nyilvántartott adatok pontosításához a bejelentett lakóhelye szerint illetékes önkormányzati jegyzőnek és a hadkiegészítő parancsnokságnak – azok megkeresésére – köteles tájékoztatást adni a katonai szolgálata tervezését és teljesítését befolyásoló – az alábbiakban felsorolt – adatairól és azok változásáról.</p> <p>Személyazonosító adatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - születési családi és utóneve(i), - házassági családi és utóneve(i), - születési ideje, - anyja leánykori, családi és utóneve(i), - személyi azonosítója. <p>Lakcím adatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bejelentett lakóhelye, - tartózkodási helye (pl. kollégium). - <p>Állampolgársága:</p> <p>Családi állapota:</p> <p>A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló adatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegsége, - szomatometriai (testsúly, magasság, mellbőség stb.) adatai, - megkezdett és befejezett iskolai tanulmányai, - szakképzettsége, - foglalkozása, - idegen nyelv ismerete és annak foka, - gépjármű-vezetői, munkagép-kezelői engedélyének kategóriája,
------------------------------------	--

	<p>érvényességi ideje,</p> <ul style="list-style-type: none"> - saját háztartásában eltartott vérszerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermeke születésének ideje, - külföldön teljesített katonai szolgálata, megszerzett katonai szakképzettsége, elért rendfokozata.
Bejelentési kötelezettség	<p>A hadköteles bejelenteni tartozik, ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gyermekeinek száma, - polgári szakképzettsége (pl. gépjármű-vezetői engedély megszerzése), - foglalkozása (beosztása, munkaköre), - iskolai végzettsége, - sorozását követően az egészségi állapota a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintően <p>megváltozik, továbbá,</p> <ul style="list-style-type: none"> - a katonai szolgálat félbeszakításának oka megszűnt, - idegennyelv-ismeretet tanúsító bizonyítványt (közép- vagy felsőfokú nyelvvizsga) szerzett. <p>A felsorolt adatokat a hadkötelesnek a hadkiegészítő parancsnokságra kell bejelentenie azok változását követő 8 napon belül írásban, vagy – személyes megjelenés esetén – szóban. A változások bejelentéséhez csatolni kell, személyes megjelenés esetén, pedig be kell mutatni a megfelelő okiratot, vagy annak hiteles másolatát.</p> <p>A kötelezettség teljesítésére képtelen hadköteles helyett a közeli hozzátartozó vagy a törvényes képviselő tehet bejelentést.</p> <p>A fentiekben ismertetett bejelentési kötelezettség nem vonatkozik arra a hadkötelesre, aki a szolgálat teljesítése alóli felmentésről értesítést kapott.</p>
Megjelenési kötelezettség	<p>A hadkötelesnek a hadkiegészítő parancsnokság felhívására a megjelölt helyen és időben meg kell jelennie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adatainak ellenőrzése és egyeztetése, - katonai alkalmasságának megállapítása (sorozás), - orvosi vizsgálat, valamint, - gyógykezelés céljából. <p>A sorozás céljából a hadkötelesnek meg kell jelennie a hadkiegészítő parancsnokság felhívásában megjelölt helyen és időben.</p> <p>A sorozáson megjelenő hadköteles az egészségügyi alkalmasságának megállapításához a hadkiegészítő parancsnokság felhívásában meghatározott orvosi igazolást köteles magával vinni és a sorozóbizottságnak bemutatni.</p> <p>A sorozóbizottság az egészségi állapot alapján dönt, a hadköteles katonai alkalmasságának fokozatáról, a személyi adottságok és a képzettség figyelembevételével megállapítja a tervezett beosztását, a behívás tervezett idejét és helyét.</p> <p>A sorozáskor megállapítható katonai alkalmassági fokozatok: „katonai szolgálatra alkalmas”, „katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan” és „katonai szolgálatra alkalmatlan”.</p> <p>Besorozott az a hadköteles, aki „katonai szolgálatra alkalmas” fokozatot kapott.</p> <p>A hadköteles a hadkötelezettségének tartama alatt kérheti katonai szolgálatra való egészségi alkalmasságának újbóli megállapítását, ha egészségi állapotában olyan változás állt be, amely a katonai szolgálatra való alkalmasságát érinti. A kérelemhez csatolni kell az egészségi állapot megváltozását tanúsító orvosi igazolást. A kérelmet a hadkiegészítő parancsnoknak címezve kell benyújtani.</p>

	<p>A megjelenési kötelezettség egyéb esetei</p> <p>A hadköteles a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság elbírálásával összefüggő orvosi (szakorvosi) vizsgálatnak köteles magát alávetni, és e célból a meghatározott gyógyintézetben és időpontban köteles megjelenni.</p> <p>A hadköteles a hadkiegészítő parancsnokság felhívására köteles megjelenni a katonai okiratok átvétele, illetve visszaadása céljából, azok átvételét, megőrzését és visszaadását nem tagadhatja meg.</p> <p>Aki megjelenési, kötelezettségének önhibájából nem tesz eleget, azt a hadkiegészítő parancsnokság vezetőjének határozata szerint a rendőrség elővezeti. Aki kötelezettségének azért nem tesz eleget, hogy kivonja magát a katonai szolgálat teljesítése alól, büntetőjogi felelősséggel tartozik.</p>
<p>Katonai szolgálati kötelezettség</p>	<p>Célja: a nemzeti, és szövetségi védelmi feladatok végrehajtása érdekében a hadkötelesek képzése, felkészítése a katonai feladatokra, illetve a Honvédség védelmi képességének erősítése.</p> <p>A katonai szolgálatot a Honvédség szervezeteinél, fegyveres katonai szolgálat keretében teljesíti a hadköteles, melynek időtartama:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megelőző védelmi helyzet idején legfeljebb 12 hónap, - rendkívüli állapot idején időkorlátozás nélkül. <p>A hadkötelesek behívása behívóparanccsal történik, amelyet a hadkiegészítő parancsnokság a behívottaknak kézbesít. A hadköteles a behívóparancon megjelölt okirataival, a meghatározott időpontban és helyre köteles bevonulni. A járóképes hadköteles a behívóparancsnak akkor is köteles eleget tenni, ha a katonai szolgálatra való bevonulását az időközben keletkezett múltó fogyatékosága vagy megbetegedése nehezíti.</p> <p>Járóképtelensége esetén a hadköteles az akadályoztatását köteles haladéktalanul írásban bejelenteni a hadkiegészítő parancsnokságnak.</p> <p>Bevonuláskor a hadköteles személyazonosító igazolványát és útlevelét a bevonulás helyén a hadkiegészítő parancsnokság képviselője a fogadó katonai szervezet részére átadja, melyeket a leszereléssel egyidejűleg visszaadnak a leszereltek.</p> <p>A hadköteles katonai szolgálata akkor kezdődik, amikor őt a katonai szervezet képviselője átvette. Átvétel előtt a hadkötelest – kérésére – orvosi vizsgálatnak kell alávetni.</p>
<p>A polgári szolgálat teljesítésének engedélyezése</p>	<p>A polgári szolgálat teljesítésének engedélyezése iránti kérelmet a behívóparancs kézbesítését követő 3. munkanapig lehet benyújtani a hadkiegészítő parancsnokság vezetőjéhez vagy a lakóhely szerint illetékes közigazgatási hivatalhoz.</p> <p>A kérelem benyújtása a hadkötelest a megjelenési és bejelentési kötelezettség teljesítése alól nem mentesíti.</p> <p>A kérelmet a közigazgatási hivatal bírálja el. Akinek a kérelmét elutasították, újabb kérelmet nem nyújthat be.</p> <p>Az a hadköteles, aki polgári szolgálat teljesítésére kapott engedélyt, katonai szolgálatot kérelmére sem teljesíthet.</p> <p>A polgári szolgálat időtartama a katonai szolgálat időtartamával megegyezik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megelőző védelmi helyzet idején legfeljebb 12 hónap, - rendkívüli állapot idején időkorlátozás nélkül. <p>A polgári szolgálatot a határozat kézhezvételét követő 15 napon belül meg kell kezdeni.</p>

<p>Polgári védelmi kötelezettség</p>	<p>Ez a kötelezettség a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel (lakcímmel) rendelkező, magyar állampolgárságú férfiakra 18-55., nőkre 18-50. éves korukig terjed ki.</p> <p>A polgári védelmi kötelezettség célja: a fegyveres összeütközés (rendkívüli állapot, szükség-állapot vagy váratlan támadás), vagy annak veszélye és katasztrófa-helyzet esetére a lakosság életének megóvása az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint az állampolgárok felkészítése azok hatásának leküzdésére és a túlélés feltételeinek megteremtésére.</p> <p>A fenti célok megvalósíthatósága érdekében, a kötelezett és alkalmas lakosság tagjaiból, különböző feladatokra felkészített polgári védelmi szervezeteket hoznak létre. Ezek megalakításához, felkészítéshez és alkalmazásához a részkötelezettségek végrehajtása szükséges.</p>
<p>A polgári védelmi kötelezettség magában foglalja az:</p>	<p>a) adatszolgáltatási-, b) bejelentési-, c) megjelenési kötelezettséget és a d) polgári védelmi szolgálatot.</p>
<p>Adatszolgáltatási kötelezettség</p>	<p>A polgári védelmi kötelezettség alatt állót a lakcím szerint illetékes polgármester adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére hívhatja fel (pl. szakképzettség, foglalkozás, a munkahely megnevezése, címe), melyet a címzett 15 napon belül teljesíteni köteles.</p>
<p>Bejelentési kötelezettség</p>	<p>A polgári védelmi szervezetbe az állampolgárt a lakcíme szerint illetékes polgármester osztja be, úgynevezett „Beosztó határozat”-tal. Aki ilyennel rendelkezik, az a polgári védelmi szervezet tagjaként köteles bejelenteni az alábbi adatváltozásait:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a szakképzettség megszerzését, - a foglalkozás gyakorlásának megkezdését, - a munkahelye és lakcíme megváltozását. <p>A bejelentést az adatváltozás időpontjától számított 15 napon belül kell megtenni, a lakcím szerint illetékes Polgári Védelmi Kirendeltségnél.</p>
<p>Megjelenési kötelezettség</p>	<p>A katasztrófák drámai és félelemkeltő hatásai káros pszichológiai reakciókat válthatnak ki, amelyek nagymértékben nehezítik az eredményes védekezési és helyreállítási tevékenységet. Eredményes munkavégzés, rendkívüli körülmények között csak megfelelő szakmai és pszichológiai felkészítéssel érhető el. Ezt szolgálja a polgári védelmi szervezetbe beosztott állampolgároknak a rendkívüli körülményekhez igazodó, az ellátandó feladatokra vonatkozó felkészítése (kiképzés, gyakorlat), amely magában foglalja az adott beosztás szintjének megfelelő szakmai, pszichológiai és vezetői ismereteket, az alapvető védekezési és viselkedési szabályokat, a használandó műszerek és eszközök kezelésének elsajátítását.</p> <p>Mindezek érdekében a polgári védelmi szervezet tagja kiképzésre és gyakorlatra osztható be, amelynek időtartama évente nem haladhatja meg a kiképzés céljából a 40 órát, gyakorlat céljából a 72 órát.</p> <p>A beosztást a lakóhely szerint illetékes polgármester az általa aláírt határozatba foglalt felhívásában rendeli el, amelyet a címzett részére kézbesítenek. A megjelenésre kötelezett a felhívásban megjelölt helyen és időpontban köteles megjelenni.</p>

<p>Polgári védelmi szolgálat</p>	<p>A polgári védelmi szervezet tagját polgári védelmi szolgálatra lehet kötelezni.</p> <p>A szolgálatadási kötelezettséget a lakcím szerint illetékes polgármester határozatban rendeli el. Aki ilyen határozatot (felhívást) kapott, köteles az abban megjelölt helyen és időpontban megjelenni, a rábízott polgári védelmi feladatot ellátni és a kapott utasítást végrehajtani.</p> <p>A szolgálat, a veszély súlyosságától függően, kétféle módon teljesítendő:</p> <p>Folyamatos szolgálat: időbeli korlátozás nélküli igénybevételt jelent elrendelhető:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rendkívüli állapot (hadiállapot, háborús veszély), - szükségállapot (fegyveres cselekmények, tömeges veszélyeztetés) - az országot ért váratlan fegyveres támadás esetében. <p>A rendkívüli állapot kihirdetése minden polgári védelmi szervezet azonnali teljes alkalmazásának elrendelését is jelenti.</p> <p>A szükségállapot kihirdetésekor a köztársasági elnök által elrendelt rendkívüli intézkedéseknek megfelelően történik a szolgálat elrendelése. Váratlan támadás esetén az elrendelésre a Kormány rendkívüli intézkedései irányadóak.</p> <p>Ideiglenes szolgálat: időtartama alkalmanként a 15 naptári napot nem haladhatja meg.</p> <p>Elrendelhető:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veszélyhelyzetben (nincs tömeges veszélyeztetés), - katasztrófa esetén (a hivatásszerűen arra rendelt szervezetek megerősítése szükséges), vagy - a katasztrófa megelőzése érdekében szükséges beavatkozás céljából. <p>Elrendelheti: a Kormány az önkormányzati és területfejlesztési miniszter, a megyei közgyűlés elnöke, a fővárosban a főpolgármester és illetékességi területén a polgármester.</p>
<p>Honvédelmi munkakötelezettség</p>	<p>A kihirdetett rendkívüli állapot idején honvédelmi munkakötelezettség rendelhető el melynek alapján, a Magyarország területén lakóhellyel rendelkező, magyar állam-polgárságú férfiak 18-60 éves, nők 18-55 éves korukig, képességeiknek és egészségi állapotuknak megfelelő fizikai vagy szellemi munkára kötelezhetők.</p> <p>A munkakötelezettség célja: biztosítható legyen a védelembe bevont polgári szervek, a védelmi célú gazdasági és anyagi szolgáltatásra kötelezettek – megnövekedett, vagy szakképzettség tekintetében megváltozott – munkaerő szükséglete, illetve a lakosság és az anyagi javak mentéséhez szükséges – nagyobb létszámú – közerő.</p> <p>A munkakötelezettség elrendelése kétféle módon lehetséges:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tartós igénybevétel: határozott vagy határozatlan időtartamú lehet. <p>A védelembe bevont polgári szerv munkaerő szükségletének kielégítésére rendelhető el.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Időleges igénybevétel: alkalmanként egyfolytában legfeljebb 7 nap. <p>Ezzel a tömeges többletlétszámot igénylő feladatokhoz a közerő vehető igénybe.</p>

<p>Vagyoni (gazdasági és anyagi) szolgáltatási kötelezettség</p>	<p>Amennyiben az ország függetlenségét, területi épségét, az állampolgárok élet- és vagyon-biztonságát, anyagi javainkat, környezeti értékeinket fenyegető veszélyek elleni védekezés, tehát a honvédelem érdeke más módon nem, vagy nem megfelelő időben, illetve csak aránytalanul nagy ráfordítással elégíthető ki, akkor azt minden rendelkezésre álló eszköz (ingó, ingatlan) és kapacitás, azaz gazdasági és anyagi szolgáltatás igénybevételével kell biztosítani.</p> <p>Ennek lehetőségét a honvédelmi törvény teremti meg, miszerint az ország területén lakóhellyel rendelkező természetes személy állampolgárságra való tekintet nélkül, továbbá az ott működő jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vagyoni szolgáltatásként gazdasági és anyagi szolgáltatásra kötelezhető.</p> <p>Ezek az alábbiak lehetnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meghatározott gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítése vagy a szolgáltatás igénybevételének tűrése (pl. ingó-, ingatlan dolgok igénybevétele), - valamely tevékenységtől való tartózkodás (pl. helyi rádió, tv adás szüneteltetése), - a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges előkészületi tevékenység (pl. tervezés), - az igénybevétel tervezéséhez szükséges adatok közlése.
<p>A szolgáltatást elrendelő hatóságok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - az ország egész területére: a kormány vagy felhatalmazása alapján az adott tevékenységért felelős miniszter, - illetékességi területén: a megyei közgyűlés elnöke (a fővárosban a főpolgármester), valamint a polgármester, - a törvényben meghatározott esetben és feltételek szerint: a hadkiegészítő parancsnokság vezetője.
<p>A felsőoktatási intézmények hallgatóira vonatkozó védelmi feladatok</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. A felsőoktatási intézmények hallgatóinak katasztrófa-, tűz és polgári védelmi felkészítését az általános munkavédelmi és tűzvédelmi oktatás, valamint a szakirány szerinti képzés tantárgyainak oktatása során kell megvalósítani. 2. Az Emberi Erőforrások Minisztériumának fenntartásában lévő felsőoktatási intézmény vezetője: <ul style="list-style-type: none"> - az intézmény szervezeti és működési szabályzatában meghatározza a katasztrófa-, tűz- és polgári védelmi tevékenység szervezeti és végrehajtási rendjét, irányítja a meghatározott feladatok végrehajtását, - kiadja az intézmény tűzvédelmi szabályzatát, annak mellékleteként a tűzriadó tervet, amelyet szükség szerint, de legalább évente gyakoroltat, - szükség esetén megalakítandó munkahelyi polgári védelmi szervezetbe kérheti az intézménnyel hallgatói jogviszonyban állók beosztását a lakcímük szerint illetékes polgármestertől. <p>Fentiek ismerete, valamint végrehajtásukban való aktív részvétel minden hallgatónak – érintettsége mértékéig – kötelezettsége.</p>

FELHASZNÁLT JOGSZABÁLYOK	<ul style="list-style-type: none">- 2011. évi CXIII.. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről- 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzákapcsolódó egyes törvények módosításáról- 18/2006. (I.26.) Korm. rendelet a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről,- 62/2011. (XII.29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól,- 44/2007. (XII.29.) OKM rendelet a katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól,- 377/2011. (XII.31.) Korm. rendelet a katasztrófa-egészségügyi ellátásról.
-------------------------------------	---